

РОЗДІЛ ІІІ. ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА, АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

УДК 342.95(477):342.72/73

М. Ю. Веселов

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ОСОБЛИВИХ (НАДЗВИЧАЙНИХ ТА «ГІБРИДНИХ») АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ

Стаття присвячена питанням забезпечення права людини на інформацію. Дане дослідження розкриває особливості правового регулювання інформаційних відносин в умовах особливих (надзвичайних та гібридних) адміністративно-правових режимів. Проаналізовано характер та ступень трансформації права на інформацію в зазначених умовах, систематизовано заходи правового режиму за їх природою (змістом) та спрямованістю, окреслено основні проблеми правового регулювання інформаційних правових.

Ключові слова: *адміністративно-правовий режим, безпека, заходи правового режиму, інформаційні відносини, інформація, обмеження права, право, правове регулювання.*

Постановка проблеми. Інформація є невід'ємним компонентом людського буття. Вона втілює уявлення про нас самих, і про наше оточення, є абстрактним ланцюгом між минулим, сучасним та майбутнім. Без інформації не можна уявити процесу мислення, і загалом розумової діяльності людини. Особа в суспільстві ототожнює себе з певною інформацією, збирає корисну для себе інформацію або захищає її від інших. Інформація має багато властивостей, серед яких, за критерієм корисності для людини, суспільства, держави, її можна поділити на корисну, нейтральну та шкідливу. Важливість інформації для людини знаходить утілення в певних конституційних гарантіях цих відносин.

XXI ст. ознаменувалося бурхливим розвитком інформаційних технологій, появою нових форм комунікативних зв'язків, а також способів розповсюдження та отримання інформації. Слід констатувати, що в нашій країні також активно відбувається процес інформаційної глобалізації. Водночас актуальним стає дослідження тих проблем, які пов'язані з розвитком інформаційних правовідносин, а саме – інформаційна безпека, інформаційний суверенітет, обмеження прав громадян на доступ до інформації тощо. Додамо, що особливої уваги вимагають питання регулювання інформаційних відносин в умовах особливих (надзвичайних та «гібридних») адміністративно-правових режимів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Павовідносини в інформаційній сфері стали темою досліджень багатьох учених: В. М. Абакумова, І. Р. Березовської, І. Р. Боднар, О. В. Герасименка, В. М. Желіховського, М. М. Зайцева, О. О. Зологар, Л. П. Коваленко, Г. М. Линника, О. О. Лисенко, В. А. Ліпкана, С. І. Лопатіна, Ю. Є. Максименко, В. В. Маркова, А. М. Новицького, О. В. Олійника, Д. О. Перова, Л. І. Рудник,

І. М. Сопілко, В. М. Супруна та ін. У багатьох з цих робіт автори розглядають можливість та доцільність обмеження ряду так званих інформаційних прав в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку тощо. Але жодна з наукових праць не містить комплексного аналізу особливостей адміністративно-правового регулювання інформаційних відносин за умови, якщо існує реальна загроза техногенного, природного або соціального характеру. Тобто, коли на всій території країни або в окремих її місцевостях вводиться той чи інший особливий правовий режим. Ті вчені, які вивчали проблеми нормативного врегулювання особливих правових режимів (А. В. Басов, В. В. Белєвцева, О. М. Бідей, А. О. Виприцький, Я. А. Колінко, В. М. Комарницький, В. В. Конопльов, С. О. Кузніченко, С. О. Магда, Т. П. Мінка, Є. Ю. Соболев, А. С. Філіпенко та ін.), якщо й звертали увагу на окремі аспекти цієї тематики (але далеко не всі), то, у кінцевому результаті, не сформуvalи окремого уявлення про основні засади та стан урегульованості інформаційної складової особливих правових режимів. До того ж, реалії сьогодення ставлять нас перед фактом, що крім так званих «типових» надзвичайних правових режимів можуть існувати й нетипові (з точки зору загального науково-правового уявлення) – «гібридні» адміністративно-правові режими.

Формування цілей. З урахуванням зазначеного, метою цієї статті є визначення особливостей правового регулювання інформаційних відносин в умовах особливих (надзвичайних та «гібридних») адміністративно-правових режимів. У межах цієї мети планується проаналізувати характер та ступінь трансформації права на інформацію в зазначених умовах, систематизувати заходи правового режиму за їх природою (змістом) та спрямованістю, окреслити основні проблеми правового регулювання інформаційних правовідносин.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про інформацію» у ст. 1 надає нормативне визначення терміна «інформація» – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Інформація та відповідно інформаційна інфраструктура є об'єктом правового регулювання з боку держави. Правовідносини у цій сфері О. В. Герасименко визначає як урегульовані нормами права суспільні відносини, які виникають щодо інформації або юридично важливих результатів дій (бездіяльності) з інформацією (передача, отримання, нерозголошення). Цілковито обґрунтованим вважається висновок автора стосовно того, що об'єктом правових відносин в інформаційній сфері може виступати й пов'язаний з інформацією результат поведінки учасника правовідносин (надання, отримання, нерозголошення інформації тощо) [1, с. 185-186]. Утілюючи міжнародно-правові та конституційні положення, українське законодавство закріплює певні засади та гарантії реалізації права на інформацію. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про інформацію» право на інформацію забезпечується: створенням механізму реалізації права на інформацію; створенням можливостей для вільного доступу до статистичних даних,

архівних, бібліотечних і музейних фондів, інших інформаційних банків, баз даних, інформаційних ресурсів; обов'язком суб'єктів владних повноважень інформувати громадськість та засоби масової інформації (далі – ЗМІ) про свою діяльність і прийняті рішення; обов'язком суб'єктів владних повноважень визначити спеціальні підрозділи або відповідальних осіб для забезпечення доступу запитувачів до інформації; здійсненням державного й громадського контролю за додержанням законодавства про інформацію; установленням відповідальності за порушення законодавства про інформацію. На доповнення викладеного, у другій частині зазначеної норми законодавець підкреслює, у яких випадках таке право може бути обмежене і, що таке обмеження може бути передбачено тільки законом.

Обмеження, що мають місце в інформаційній сфері, зумовлені певними видами загроз, які можуть виникати через реалізацію наведеного права. І. Р. Березовська загрози в інформаційній сфері поділяє на загрози діяльності влади щодо реалізації національних інтересів в інформаційній сфері й загрози об'єктам національних інтересів в інформаційній сфері, які, у свою чергу, можна поділити на загрози інформації (відомостям, повідомленням), інформаційній інфраструктурі та правовому статусу людини в інформаційній сфері [2, с. 191-192]. Ураховуючи наведене, слід визначити, що правова наука на сьогодні оперує низкою теоретично-правових інститутів та категорій, які спрямовані на запобігання та відвернення зазначених видів загроз, зокрема це такі категорії, як «інформаційна безпека», «інформаційний суверенітет», «інформаційно-правовий режим» тощо.

Деякі англомовні джерела містять таке тлумачення терміна «безпека» (стосовно інформаційних систем) – це фізична категорія, яка гарантує, що система відповідає певним критеріям, пов'язаним зі збереженням особистої й колективної безпеки (автор. перекл. з англ. мови – В. М.) [3, с. 459]. Інститут інформаційної безпеки вивчали такі науковці, як В. А. Ліпкан, В. М. Абакумов, І. Р. Березовська, О. В. Олійник, М. М. Зайцев. Інформаційний суверенітет, а також механізм правового регулювання щодо його забезпечення став предметом дисертаційного дослідження В. М. Супруна та інших учених.

Порівняно вдалим для сприйняття видається нам дефініція «інформаційної безпеки», яку надає М. М. Зайцев – це діяльність суб'єктів інформаційних правовідносин, спрямована на захист їх прав та інтересів від порушень з боку інших суб'єктів інформаційних відносин унаслідок створення, використання та поширення ними недостовірної, викривленої або неповної інформації; несанкціоноване поширення та використання інформації, яка охороняється законом; порушення цілісності та доступності інформації [4, с. 169]. Відповідно інформаційний суверенітет О. В. Олійник розглядає як «важливу складову забезпечення інформаційної безпеки» – виключне право України самостійно й незалежно з додержанням баланс інтересів особи, суспільства й держави визначати внутрішні й геополітичні інтереси у сфері інформаційної діяльності... [5, с. 402]. Здійснений В. М. Супруном аналіз свідчить про існування реальних загроз інформаційній безпеці держави (інформаційна війна, інформаційна

експансія іноземних держав; обмеження або порушення інформаційних прав та свобод громадян тощо). Автор підкреслює, що аналіз суб'єктного складу інформаційного суверенітету та свободи інформації дає підстави зазначити, що для кожного із суб'єктів інформаційних відносин законодавством передбачено окремі міри свободи інформації в реалізації права на інформацію, ураховуючи специфіку самого суб'єкта інформаційних відносин [6, с. 15]. Ці особливості, так званої «свободи інформації», а також передбачені законом обмеження знаходять утілення в нормах законів України «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про інформаційні агентства», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», «Про телебачення й радіомовлення», «Про державну таємницю», «Про доступ до публічної інформації», «Про науково-технічну інформацію» тощо. Указані правові акти встановлюють загальні правила обігу інформації в суспільстві, визначають правовий статус суб'єктів інформаційних правовідносин, передбачають особливості доступу та захисту окремих видів інформації (персональних даних, конфіденційної, службової, таємної інформації) тощо. У цьому контексті доцільно казати про інформаційно-правовий режим. Л. П. Коваленко визначає його як сукупність загальнообов'язкових правил поведінки громадян та юридичних осіб, а також порядок реалізації ними своїх прав і інтересів в інформаційній сфері, забезпечення інформаційної безпеки й порядку спеціально уповноваженими органами та їх посадовими особами [7, с. 345].

Водночас законодавець зважено підходить до питань гарантування права на інформацію та забезпечення інформаційної безпеки. Це втілюється, наприклад, у законодавчому закріпленні неприпустимості зловживання свободою діяльності друкованих ЗМІ (ст. 3 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні») або телерадіоорганізацій (ст. 6 Закону України «Про телебачення й радіомовлення»); обмеженні доступу до інформації (ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»). У разі встановлення факту зловживання суд може припинити випуск друкованого видання або анулювати ліцензію телерадіоорганізації. Але приведені правовідносини розраховані на ослаблену діяльність органів публічної адміністрації, за умови відсутності як внутрішніх, так і зовнішніх дестабілізаційних чинників у країні.

Як слушно зауважує С. О. Кузніченко, проблема стає актуальною під час виникнення надзвичайних ситуацій, коли події виходять з-під контролю. Різноманітні небезпечні явища вимагають нормативного впливу, що відрізняється від сучасного в нормальних умовах. Правове регулювання в таких умовах пов'язане з поняттям надзвичайного адміністративно-правового режиму [8, с. 273]. Аналіз нормативно-правових актів дозволяє окреслити перелік умов, за яких можливо введення того чи іншого особливого адміністративно-правового режиму: 1) виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

2) здійснення масових терористичних актів; 3) виникнення міжнаціональних і міжконфесійних конфліктів, блокування або захоплення окремих особливо важливих об'єктів або місцевостей; 4) виникнення масових безпорядків; 5) спроба захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу України способом насильства; 6) масовий перехід державного кордону з території суміжних держав; 7) потреба відновлення конституційного правопорядку й діяльності органів державної влади; 8) проведення антитерористичної операції; 9) зброяна агресія чи загроза нападу, небезпека державній незалежності України, її територіальній цілісності; 10) тимчасова окупація або анексія території України; 11) розгортання в окремих районах України миротворчої операції ООН; 12) відновлення життєдіяльності в населених пунктах та районах України, які були тимчасово окуповані або постраждали від військової агресії чи терористичної діяльності; 13) усунення наслідків радіоактивного забруднення території України внаслідок Чорнобильської катастрофи тощо [9; 10; 11; 12; 13; 14; 15].

Ураховуючи різноманітний характер приведених умов, та ступінь, зміст і спрямованість загроз, які вони створюють, в інформаційних правовідносинах можуть відбуватися такі трансформації:

– утворення спеціальних органів публічного адміністрування або перерозподіл повноважень між наявними щодо здійснення заходів правового режиму того чи іншого стану (зокрема й тих, що стосуються інформаційної безпеки), наприклад, військове командування, військові адміністрації (ст.ст. 3 та 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», ст. 10 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану»); Антитерористичний центр та координаційні групи при Службі безпеки України (ст. 7 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»); органи місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей (ст.ст. 5 та 6 Закону України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей»); центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення (ст. 8 Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи») тощо;

– делегітимізація діяльності органів, їх посадових та службових осіб на тимчасово окупованій території, якщо ці органи або особи створені, обрані чи призначені в порядку, не передбаченому законами України (ч. 2 ст. 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»);

– регулювання роботи підприємств телекомунікації, поліграфічних підприємств, видавництва, телерадіоорганізацій, телерадіоцентрів та інших підприємств, установ, організацій і закладів культури та засобів масової інформації (п. 11 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»); цивільних теле- та радіоцентрів (п. 6 ч. 1 ст. 18 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану»);

– установа додаткових підстав для збирання, обробки та зберігання інформації про особу (персональних даних). Зокрема закони

встановлюють особливі режиму в'їзду й виїзду до територій або місцевостей (районів), де діє особливий адміністративно-правовий режим (п. 1 ч. 1 ст. 16 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану»; ст. 10 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»). Інформація про осіб, які в'їжджають на тимчасово окуповану територію України або виїжджають з неї, вноситься уповноваженими особами підрозділу охорони державного кордону до відповідної бази даних (п. 36 Порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.2015 № 367);

- забезпечення інформаційних, культурних зв'язків з громадянами України, які проживають на тимчасово окупованій території, у зоні проведення військових дій і т. ін. (ч. 2 ст. 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»);

- забезпечення населення потрібною інформацією про радіаційний стан території, що зазнала радіоактивного забруднення (ст. 10 Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи»); про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні ситуації, що сталися або можуть статися й загрожують безпеці людей (п. 2 ч. 4 ст. 21 Закону України «Про інформацію»); про вчинення терористичного акту (ч. 1 ст. 17 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»);

- зобов'язання України (відповідно до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права) у разі введення воєнного стану негайно повідомити через Генерального секретаря ООН державам, які беруть участь у цьому пакті, про обмеження прав і свобод людини й громадянина, що є відхиленням від зобов'язань за Міжнародним пактом, та про межу цих відхилень і причини прийняття такого рішення (ч. 1 ст. 24 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»);

- зобов'язання телерадіоорганізацій, незалежно від форм власності, безкоштовно оприлюднювати повідомлення про надзвичайні ситуації. Право на використання телебачення й радіомовлення з цією метою належить органам влади і посадовим особам, які уповноважені приймати рішення в умовах надзвичайних ситуацій (ч. 2 ст. 49 Закону України «Про телебачення й радіомовлення»);

- установалення особливих правил користування зв'язком та передачі інформації через комп'ютерні мережі (п. 8 ч. 1 ст. 18 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану»);

- установалення дозвільного режиму збирання інформації в районах стихійного лиха, катастроф, у місцях аварій, масових безпорядків, воєнних дій представниками ЗМІ. Так, перебування в районі проведення антитерористичної операції осіб, які не залучені до її проведення, допускається з дозволу керівника оперативного штабу (ч. 4 ст. 14 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»). Контакти з представниками засобів масової інформації здійснюють керівник оперативного штабу або визначені ним особи (ч. 3 ст. 15 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»);

– використання місцевих радіостанцій, телевізійних центрів та друкарень для військових потреб і проведення роз'яснювальної роботи серед військ і населення (п. 11 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»);

– заборона роботи аматорських радіопередавальних засобів та радіовипромінювальних пристроїв особистого й колективного користування (п. 7 ч. 1 ст. 18 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану»); приймально-передавальних радіостанцій особистого й колективного користування та передачі інформації через комп'ютерні мережі (п. 11 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»);

– заборона користування радіочастотним ресурсом України (п. 8 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про санкції»);

– обмеження або припинення надання телекомунікаційних послуг і використання телекомунікаційних мереж загального користування (п. 9 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про санкції»);

– заборона виготовлення й розповсюдження інформаційних матеріалів, що можуть дестабілізувати обстановку (п. 6 ч. 1 ст. 18 Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану»). Забороняється поширення через ЗМІ або в інший спосіб інформації, яка: розкриває спеціальні технічні прийоми й тактику проведення антитерористичної операції; може утруднити проведення антитерористичної операції і (або) створити загрозу життю та здоров'ю заручників та інших людей, які перебувають у районі проведення зазначеної операції або за його межами; має на меті пропаганду або виправдання тероризму, містить висловлювання осіб, які чинять опір чи закликають до опору проведення антитерористичної операції; містить дані про предмети та речовини, які безпосередньо можуть бути використані для вчинення актів технологічного тероризму; розкриває дані про персональний склад співробітників спеціальних підрозділів та членів оперативного штабу, які беруть участь у проведенні антитерористичної операції, а також про осіб, які сприяють проведенню зазначеної операції (без їх згоди) (ч. 2 ст. 17 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»);

– заборона трансляції телепередач, виготовлених після 01.08.1991 р. (дата Проголошення незалежності України), що містять популяризацію або пропаганду органів держави-агресора та їхніх окремих дій, що виправдовують чи визнають правомірною окупацію території України; аудіовізуальних творів (фільмів, телепередач, крім інформаційних та інформаційно-аналітичних телепередач), одним із учасників яких є особа, внесена до Переліку осіб, які створюють загрозу національній безпеці (абзаци 8 та 9 ч. 2 ст. 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення»);

– вилучення у підприємств, установ і організацій усіх форм власності, окремих громадян телекомунікаційне обладнання, телевізійну, відео- і аудіоапаратуру, комп'ютери, а також у разі потреби інші технічні засоби зв'язку (п. 12 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»).

Висновки. Таким чином, введення будь-яких з надзвичайних або інших особливих адміністративно-правових режимів вносить певні тимчасові зміни в регулювання інформаційних правовідносин на території України чи в окремих її місцевостях. Проте обмеження прав фізичних та юридичних осіб,

які застосовуються в умовах дії надзвичайних адміністративно-правових режимів, та на яких акцентують увагу ряд учених (наприклад, В. В. Белєвцева [16, с. 17], С. О. Кузнiченко [17, с. 21], С. О. Магда [18, с. 16], І. О. Соколова [19, с. 13]) є не єдиними формами трансформації інформаційних відносин. Так, було встановлено, що на спеціальні органи публічного адміністрування також покладаються додаткові обов'язки.

Усі наведені вище заходи правового режиму, що обумовлюють зміни в правовідносинах інформаційного характеру, залежно від цілеспрямування та змісту таких заходів, можна розподілити на такі види: а) адміністративно-компетенційні; б) забезпечувально-гарантуючі; в) регулятивні; г) дозвільні; д) зобов'язуючі; е) обмежувально-заборонні; е) превентивно-примусові.

Установлення системності в правовому регулюванні інформаційних відносин в умовах особливих (надзвичайних та «гібридних») адміністративно-правових режимів дозволяє виявити низку вад такого регулювання. Серед них передусім слід звернути увагу на такі, як надмірна розпорошеність окремих норм, що регулюють ці питання в багатьох законах; брак збалансованого врегулювання гарантій та обмежень щодо прав в інформаційній сфері в спеціальних законах, які визначають той чи інший вид особливого адміністративно-правового режиму; «допустимість» установлення певних правил (зокрема й обмежень) у сфері доступу до інформації спеціальними тимчасово створеними органами публічного адміністрування (нагадаємо, що ч. 2 ст. 6 Закону України «Про інформацію» закріплює, що право на інформацію може бути обмежене законом); складність контролю інформації в Інтернеті через його екстериторіальність та позанаціональність тощо.

Способи розв'язання цих проблем має стати завданням для наших дальших наукових пошуків та розвідок.

Використані джерела:

1. Герасименко О. В. Адміністративно-правове регулювання відносин у інформаційній сфері: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О. В. Герасименко; Міжнар. ун-т бізнесу і права. – Херсон, 2014. – 204 с.
2. Березовська І. Р. Адміністративно-правові засоби забезпечення інформаційної безпеки в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / І. Р. Березовська; Нац. академія внутр. справ. – К., 2012. – 239 с.
3. Longley D., Information Security. Dictionary of Concepts, Standards and Terms / Dennis Longley, Michael Shain, William Caelli. – N.Y.: STOCKTON PRESS, 1992. – 524 p.
4. Зайцев М. М. Правове регулювання забезпечення інформаційної безпеки у сфері оборони: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / М. М. Зайцев; Військ. ін.-т Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – К., 2014. – 195 с.
5. Олійник О. В. Інформаційна безпека України: доктрина адміністративно-правового регулювання: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / О. В. Олійник; Ін-т законодавства Верх. Ради Укр. – К., 2013. – 460 с.
6. Супрун В. М. Теоретико-правові основи інформаційного суверенітету: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / В. М. Супрун; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2010. – 21 с.

7. Коваленко Л. П. Інформаційне право України. Проблеми становлення та розвитку: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Л. П. Коваленко; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2014. – 418 с.

8. Кузніченко С. О. Реформування інституту надзвичайних адміністративно-правових режимів в Україні: постановка проблеми / С. О. Кузніченко // Форум права. – 2009. – № 1. – С. 273–280. URL: <http://www.nbu.gov.ua/ejournals/FP/2009-1/09kcoupp.pdf> (дата звернення: 05.11.2017).

9. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III. Дата оновлення: 28.12.2015. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1550-14/conv> (дата звернення: 01.11.2017).

10. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. Дата оновлення: 09.07.2016. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення: 01.11.2017).

11. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV. Дата оновлення: 07.05.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/638-15/conv/page> (дата звернення: 02.11.2017).

12. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII. Дата оновлення: 05.03.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1207-18> (дата звернення: 08.11.2017).

13. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей: Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII. Дата оновлення: 10.10.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1680-18> (дата звернення: 08.11.2017).

14. Про створення необхідних умов для мирного врегулювання ситуації в окремих районах Донецької та Луганської областей: Закон України від 06.10.2017 р. № 2167-VIII. Дата оновлення: 06.10.2017. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2167-19> (дата звернення: 08.11.2017).

15. Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 27.02.1991 р. № 791а-XII. Дата оновлення: 04.08.2016. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/791%D0%B0-12/conv> (дата звернення: 01.11.2017).

16. Белєвцева В. В. Адміністративно-правові режими у сфері державної безпеки України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / В. В. Белєвцева; Відкрит. міжнар. ун-т розвитку людини «Україна». – К., 2015. – 37 с.

17. Кузніченко С. О. Становлення та розвиток інституту надзвичайних адміністративно-правових режимів в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / С. О. Кузніченко; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2010. – 34 с.

18. Магда С. О. Забезпечення прав, свобод та реалізації обов'язків громадян в умовах надзвичайних адміністративно-правових режимів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / С. О. Магда; Нац. юрид. академія Укр. ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2008. – 22 с.

19. Соколова І. О. Правовий режим: поняття, особливості, різновиди: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / І. О. Соколова; Нац. ун-т «Юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого». – Х., 2011. – 23 с.

Стаття надійшла до редакції 07.12.2017

Веселов М. Ю. Правовое регулирование информационных отношений в условиях особых (чрезвычайных и «гибридных») административно-правовых режимов

Статья посвящена вопросам обеспечения права человека на информацию. Данное исследование раскрывает особенности правового регулирования информационных отношений в условиях особых (чрезвычайных и гибридных) административно-правовых режимов. Проанализированы характер и степень трансформации права на информацию в указанных условиях, систематизированы мероприятия правового режима по их природе (содержанию) и направленности, обозначены основные проблемы правового регулирования информационных правоотношений.

Ключевые слова: *административно-правовой режим, безопасность, меры правового режима, информационные отношения, информация, ограничение права, право, правовое регулирование.*

Veselov M. Legal Regulation of Information Relations in the Conditions of Special (Emergency and «Hybrid») Administrative-Legal Regimes

The article is devoted to issues of ensuring the human right to information. In this study, it is emphasized that under the conditions of action in the territory of Ukraine or in certain areas of its special (emergency or «hybrid») administrative and legal regimes, the provision and realization of the right to information significantly changes. Legislation contains a number of additional requirements, restrictions and prohibitions to physical (legal) persons. This is done for the sake of protecting national interests, reducing social tension, preventing provocations and offenses among the population, fighting anti-state activities and aggression, etc. At the same time, additional requirements for guaranteeing the right to information and providing citizens with information are also put forward to public administration bodies, including to specially created state institutions (military command, military administration, anti-terrorist center). In addition, attention is drawn to the need to provide information and cultural relations with Ukrainian citizens living in the temporarily occupied territory or in the area of hostilities.

The article reveals the peculiarities of legal regulation of information relations in the conditions of special (emergency and hybrid) administrative-legal regimes. The first group includes the legal regime of emergency; legal regime of martial law; to the second group («hybrid») – a regime in the area of the anti-terrorist operation; legal regime in the temporarily occupied territory of Ukraine; a special procedure for local self-government in certain districts of Donetsk and Luhansk regions; the legal regime of the territory that was exposed to radioactive contamination as a result of the Chernobyl disaster, etc. The character and degree of transformation of the right to information under the specified conditions are analyzed, measures of the right regime are systematized according to their nature (content) and orientation. Based on the analysis of legal acts, the main problems of legal regulation of information legal relations are outlined.

Key words: *administrative-legal regime, security, measures of legal regime, information relations, information, restriction of law, law, legal regulation.*